

Forfatter: Drachmann, Holger

Titel: Tilbage

Citation: Drachmann, Holger: "Tilbage", i Drachmann, Holger: *Samlede poetiske Skrifter*, 1906-1909, s. 510. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-drachmann08tom-shoot-workid57812/facsimile.pdf> (tilgået 24. april 2024)

Anvendt udgave: Samlede poetiske Skrifter

Tilbage.*Kommen er jeg tilbage.*

Kommen er jeg tilbage
 Til Stambuls den gamle By;
 Staden er mig saa gammel,
 Mængden er mig saa ny.

Fremmed for Folk og Hunde
 Blandt Hundene helst jeg gaar;
 Min Trofast døde i Ørknen,
 Hans Fæller jeg bedst forstaar.

De skal ikke aagre og schakre
 Fra Morgen til Aften sen;
 Gør de kan hændes et Krumspring —
 Nuvel, man er Hund for et Ben!

Det er som om disse Øjne
 I Ansigtets rynkede Skind
 Stirred mig medynksfulde
 I mine Øjne ind.

Da bliver hver Sten mig paa Gaden
 En gammel og kær Bekendt
 Du By med de tusinde Øjne,
 Nu er jeg tilbage vendt!

Langs Bolværket Bosporus sukker,
 I Haverne Blomster staar:
 Hvad de og hvad Bølgen fortæller,
 Som Sting gennem Hjertet mig gaar.

Hvor Nerien rødmende sænker
 I mørknende Myrter sin Duft —
 Hvor Bosporus glatter sin Bølge
 Ud i den soiblanke Luft:

Dér ligger en Sang og blunder
 I Morgnens disige Ro:
 Om Natten rejser sig Bølgen
 Og Nerien — begge tø!

De dufter, de synger, de sukker
Tæt klynget til Nattens Favn:
Suleima har rejst sig fra Puden
Og kalder paa mig ved Navn! —

Nu er jeg kommen tilbage
Til Stambuis den gamle By.
Staden er mig saa gammel —
Længslen og Sorgen saa ny.

Var jeg en Skattegraver.

Var jeg en Skattegraver
Og kendte den skjulte Vraa,
Hvor Guld og dyre Klenoder
I blændende Dynger laa —

Saa tog jeg min Spade og Hakke
Og grov i det sorte Muld,
Og sanked af Guld og Klenoder:
Min Kaftan og Hue fuld —

Og købte for Guldet et Slot Dig,
Saa smukt som det var til Fals,
Og hængte de dyre Klenoder
Omkring din blændende Hals!

Nu graver jeg vel efter Skatte —
Men det er fra Mindernes Muld
Jeg sanker min Kaftan og Hue
Af Guld og Klenoder fuld.

Et Slot kan jeg ikke Dig købe,
Om ogsaa et sligt var til Fals:
Men hænge jeg kunde af Længsel
Mig selv om din blændende Hals!

Morgen-Bazar.

I

Her blandt de brogede Boder,
 Hvor gerne som ung jeg gik
 Og syntes, at købslaa og handle
 Var den naturligste Skik —

Her i den mylrende Vrimmel
 Under Himlen den blaa,
 Hvor gerne jeg paa en Slavinde
 Med Kenderens Mine saa' —

Hvor tidt jeg min Børs adspurgte
 Og ønskede med stille Suk,
 Jeg kunde købt en Slavinde
 Og helst en ung og en smuk:

Her jeg paa Torvet stændser
 Og ser paa en og hver
 Af disse stakkels Slavinder —
 Og tænker paa den, jeg har kær!

Var jeg en Ørkenens Krigsmand
 I Sadelen frank og fri —
 Jeg huggede ind i Bazaren
 Og gjorde de fangne fri!

Hvor Guld og Kræmmerne raader,
 Der hjælper ej Krigsmands Sværd:
 Her købslaas om Menneskelykke,
 Her handles med Menneske-Værd. -

II

„Her er Perler, her er Stene,
 Dyre Blomster, Amaranter,
 Skønne som uvisnelige —
 Ametyster og Turkiser —
 Her er Tænder af en Panter
 Lænket med en Guldtraad sammen
 Til et Halsbaand for en Skønhed,
 Som kun Hafis Strænge priser!

Her er Rosenolje-Flasker,
 Hundrede krystalne Stængler,
 Kun én Dråbe i hver Stængel:
 Hundred Draaber til at gyde
 Rosens Duft i Badets Vove
 Der hvor Springvands-Straaler plasker!

Her er Forhæng, Byssus-Flor,
 Til en marmorkysk Alkove,
 Hvor den marmorhvide Houri
 Bag ved Floret ses at sove!" ...

Holla! Perler! bring mig Perler
 Op fra Havets skjulte Gemmer!
 Ingen Tyrk og ingen Græker
 Deres rette Værd bestemmer!
 Roser! bring mig Rosens Duft
 Skjult i den krystalne Stængel!
 Min — ak, min — var hun, den søde,
 Helt en Kvinde, halvt en Engel,
 Hun, som fra vort første Møde
 Gjorde mig — altfor lykkelig!
 Hun, som endnu jeg tilbeder,
 Hun, som smerteligt jeg savner,
 Mens jeg ud i Luften favner —
 I den tomme, tomme Luft!

Raab og skrig, I Kræmmersjæle!
 Raab og skrig! Jeg køber alt.
 For det sidste, som jeg ejer,
 For min Stokhed, for min Frihed,
 Køber jeg den hele Krambod,
 Sender alt til min Suleima —
 Vandrer saa i Verden ud
 Paa en Slavehandlers Bud!

Kom Du Drager, vind og skæv!
 Af at slæbe og at slide!
 Denne Aften skal Du vide,
 Bliver Fest for min Suleima!
 Du skal sprede disse Perler
 Ud for hendes spæde Fødder;
 Disse mælkehvide Nødder,
 Som har Farve laant fra Liljen,
 Perlemoder fra Konkiljen,

Og som under Suk og Graad
 Droges paa saa fin en Traad!
 Du skal væite disse Spanger,
 Gnistrende af dyre Stene,
 Ud paa hendes Tunis-Tæppe,
 Som skönt langt og bredt dog næppe
 Al den Overdaad optanger:
 Ametyst, Topas, Smaragd,
 Karneol, Turkis, Rubin,
 — hver en Slibning kunstig-fin,
 Som sin Guld-Indfatning fik —
 Og den store Diamant, som
 Skælver lig en Stjernes Blik!

Søger hun da bly at skærme
 For sit eget Blik, som skælver
 Gennem mine vaagne Nætter
 Fra min tabte Himmel ned —
 Da skal Du Dig dristigt nærme,
 Bøje Hovedet og sige:
 Haß's Lærling sender Hilsen,
 Sender Dig, Suleima, Hilsen
 Med sin Haand og med sin Mund —
 Dertil alt, hvad Torvets Bøder
 Indeholder af Klenoder: —
 Disse dyrekøbte Sange!
 Vær ej hange,
 Det er *Dine* — tag dem kun!

Sig: sender hun mig Bud, din unge Frue.

Sig: sender hun mig Bud, din unge Frue,
 Saa svar, at jeg ved Mødets Stund skal komme,
 Om saa med *den* min sidste Stund var omme! —

Men Negerinden smilede ved mit Udtryk,
 Og svarede: Strandkioskens Dør staar aaben,
 Men Du skal ikke tage med Dig Vaaben!

Du har jo ingen Aarsag til at frygte —
 Min Frue bad mig Timen kun at nævne:
 Til Tvekamp lader hun Dig ikke stævne! ...

Og Negerinden svandt, som hun var kommen —
 Men endnu syntes jeg det Smil fornemme:
 Tag Hjertet med! Lad Klingen blive hjemme!

Saa vil jeg oppebie Mødets Time —
 Hør! Fra Tavernen klinger lystig Latter.
 Hej, Kammerater! jeg er hjemvendt atter!

I Tavernen.

Ja, jeg er kommen tilbage
 Fra Sand og fra Klippernes Krat,
 Men ikke til Gæstebuds Dage
 Og Rus i den lystige Nat!

Ørkenens Sol har brændt mig
 Saa brun som Klippernes Krat,
 Den vældige Himmel har tændt mig
 Et Lys i den evige Nat.

Jeg bløder af Tornenes Flænge,
 Men øj af Fortvivlelsens Tand:
 Min Luth gav jeg nye Streng
 Og jeg slukked min Tørst i Vand.

Ej vrager jeg derfor Kruget,
 Som bredfyldt paa Bordet staar:
 Men Hjærnen er ikke beruset,
 Naar Haanden Strengene slaar.

Jeg hædrer Druen, som følger
 Sin Ild bag den rolige Skal:
 Jeg priser den Ild, som bølg
 I det ciselérte Metal.

Jeg aabner mit Hjerte villigt
 For Ungdommens brusende Storm:
 Men er det vel mer end billigt
 At Kunstneren giver den Form?

At Manden myndigen tvinger
 Sin Ild bag den skøre Skal:
 At Kunstnerens dannende Finger
 Udsmykker Bægrets Metal?

Naar græske Silener da tumler
 I Kreds om det buede Guld,
 Jeg smiler ad dem, der mumler
 At „Mesteren drikker sig fuld.“

En Rus jeg kender af Vinen,
 Som ej har sit Mærke sat
 I Anden-Dags Hovedpinen ...
 Og nu, Kammerater; Godnat!

Suleima

Det er Midnat i Suleimas Kammer;
 Udenfor et dæmpet Brus af Søen,
 Som en dæmpet Lyd af fjerne Fløjters
 Akkompagnement til Længselsange.

Der er halvmørkt i det stille Kammer;
 Og ved Pudens knæler jeg og lader
 Tankefuld hen over hendes Kinder
 Haanden glide — og jeg hvisker sagte:

Hvor er dine Kinder bleven blege,
 Hvor er dine Hænder bleven hvide,
 Og hvor mærkt de søgraa Øjne skinner:
 Ak, hvor har Du maattet længes, Kære!

Jeg vil hviske Dig ind i dit Øre;
 Ser jeg nemlig ind i dine Øjne,
 Synes jeg, at jeg har gjort Dig Uret,
 Og saa maa jeg kysse Dig — og tie!

Ude fjernt i Ørknen, hvor jeg leved,
 Kom en Dag en fremmed til mit Telt-Bo;
 Jeg var tavs; han sagde mangt og meget,
 Som jeg her vil genfortælle Dig.

Iblandt andet nævned han, hvorlunde
 Vor Profet, Muhammed, havde delt sig
 I sit Liv og Levned mellem tvende
 Kvinder: Fru Kadischa og Aischa!

Hin var myndig, rig og klog, og sikkert
 Nok til Aars — i hvert Fald knap en Skønhed,
 Medens denne stod i Ungdoms Vaardag.
 Og Profeten elskede dem begge!

Men den fremmede fortalte dette
 Sikkert nok kun for mit Saar at læge;
 Hvad der gjaldt Muhammed, skulde gælde
 For en Kvinde ... tier Du, Suleima?

Hjertet maa en Kvinde kunne dele;
 Thi hvad er saa rigt som Kvinde-Hjertet?
 Og hvem er — til Trods for at hun deler —
 Ja hvem er saa trofast som en Kvinde!

Kan hun for, at sjældent hun fik Vaiget
 Frit — og kan hun for, at naar hun vælger
 I sin Ufrihed, hun foretrækker
 Denne og beholder dog den anden?

Rummer hun ej Medynk mer end Manden?
 Hun kan ej, saa let som han, forskyde
 Nogen, kan ej heller ganske glemme
 Den, hun skyldig er Taknemlighed!

Hendes Hjerter bløder ved den Tanke,
 At hun skulde gøre nogen Uret:
 Hun vil Ret og Skel for begge Parter —
 Og saa gør hun Uret imod begge!

Svar mig, min Suleima! er det saadan? ...
 Men Suleima, støttet paa sin fine
 Spinkle Albu, ryster paa sit Hoved,
 Og hun ser paa mig og siger langsomt:

„Jeg kan ej forklare, hvad jeg føler.
 Kan en Kvinde det? Hun kan knap fatte,
 Hvor en Mand faar alle disse Ord fra,
 Dem, hun hører paa som halvt i Drømme.

Detta med Kadischa og Ajscha
 Kan jeg ej forstaa — men Du er Digter,
 Og en saadan holder man til Gode,
 Om han ej véd altid, hvad han siger.

- Mener Du at støde mig tilbage
 Til den Tomhed, før Du vandt mit Hjerte :
 Nu, saa gør det! men forklar mig ikke
 Kvindehjertet — som Du ej forstaar!
- Her jeg hulket har i lange Nætter,
 Kastet over Puden mig og anraabt
 Dit — *dit* Navn — som om der fandtes Frelse
 Ved at kalde tusind Gange paa Dig!
- Aldrig har jeg delt dit Navn med nogen,
 Aldrig givet nogen *dine* Kærtegn,
 Og hvor jeg har maattet *mine* ofre,
 Var Du mange hundred Mile borte!
- Dit er hvert Sekund, hvori jeg aander ;
 Alle Siag, som Pulsens slaar, er dine ;
 Har en anden dvælet her en Time,
 Var jeg død og skrinlagt i den Stund.
- Aldrig er Du ude af min Tanke,
 Aldrig var Du fjernet af mit Hjerte ;
 Det var lukket til, da Du var borte :
 Nøglen bar Du hos Dig, hvor Du gik!
- Ensom har jeg næsten altid været,
 Ensom selv naar Øjne vogted paa mig ;
 Ensom er jeg her i denne Time,
 Hvor din Tale lyder tom og klangløs.
- Jeg kan ikke digte skønne Sange,
 Jeg har ikke Rim til mine Sorger,
 Men jeg har en Længsels-Fugl herinde,
 Som til Døde sang sig, hvis Du døde!
- Du vil aldrig, aldrig kunne fatte
 Summen af den Kærlighed, Du ejer
 Her i dette sønderrevne Hjerte —
 Hvorfra ingen Klage naa'r dit Øre!
- Ej om man paa Pinebænken strakte
 Disse Arme, som Du har besunget,
 Skulde noget Skrig dit Øre saare —
 Elskede ; og Du vil pine mig!

Gaa tilbage til din Ørkens Telt- Bo,
 Kald paa denne fremmede og sig ham,
 At med hans Kadischa og Ajscha
 Rammer han en Mand — men ej en Kvinde!" ...

Det er Midnat i Suleimas Kammer;
 Udenfor et dæmpet Brus af Søen,
 Og derinde — Lyden af en dæmpet
 Hulken fra en hjemvendt Flygtnings Bryst.

Hør mig, Suleima, mens Nattens Timer.

Hør mig, Suleima, mens Nattens Timer
 Spinder og knytter vor Skæbnetraad sammen:
 Jeg er mod Dig kun den svage, den lille,
 Og Du er min stærke Foryngelsens Kilde!

Dog er jeg Mand — jeg blev skabt til at pløje
 Rastløs Tilværelsens stridige Bølger:
 O det er ondt nok at færdes derude
 Paa Livs-Havets Strøm i en skrøbelig Skude!

Vent paa mig! bi paa mig! vogt mig dit Hjerte!
 Suk ej for ofte, saa valnes min Vilje:
 Fjernt kan jeg følge dit Hjertes Vibreren,
 Det hæmmer ej sjældent en Mands Navigeren!

Tiden er raadden! Du aner det ikke,
 Kan ikke heller Forfaldet forhindre:
 Véd Du det ikke, saa kan jeg Dig sige,
 Modent til Fald er Osmannernes Rige!

Ej dog alene Levanten er ormædt —
 Vesten som Østen vil ramle tilsammen:
 Trykket fra inden og Trykket fra uden
 Vil sprænge en skønne Dag Verdensskuden,

Hejda, hvor Pascha og Mufti og Kadi,
 Kræmmer og Kriger — hvor vil de da flyve:
 Ikkun de underste Lag vil ej mærke
 Volten — de underste Lag er de stærke!

Saa vil *de* danne den nye Forening —
 Saa vil *de* splittes igen i Kohorter:
 Verden er evig og altid den samme
 Tyndslidte Skal omkring Ur-Ildens Flamme.

Mig er det et — jeg har gravet mit Hovmod
 Ned i vor Jord-Krustes kølige Gemme —
 Mig er det et, hvem der raader og styrer,
 Og et, hvem der under Kedlerne fyrer!

Mig er det et, om jeg klappes paa Skulder
 Af en Effendi til Tak for min Sang-Kunst,
 Eller jeg hugger min Luth op til Brænde —
 For Ild under Suppegryden at tænde.

Evnen jeg ejer, den gav de mig ikke;
 Sangen, jeg huser, den ta'r de ej fra mig;
 Glæden, jeg nød — den kan blive til Mæn mig,
 Dør jeg, de gi'r dog en Mindesten mig!

Tiggere, Krøblinger, Stakler og syge,
 Gøglere, Skælmer og anden Slags „Udskud“,
 Helst jeg besang dem: det er jo de mange —
 Og de har fortjent mine Kærligheds-Sange!

Verden — om ogsaa der formes og fikkes
 Øverst paa Fladen, som vender mod Lyset:
 Verden er stedse de faa, som fik Magten
 Over de mange dernede i Schakten.

Ser Du, Suleïma, vi hører til Schakten;
 Gerne vi skjuler os dér for Alverden:
 Steg vi derop til den fornemme Herre,
 Gøglere! hed vi — om ej noget værre.

Godt; lad os tage det Navn, som de gav os,
 Smykke til Fest os og ruste til Krig os:
 Lad os i Guld-Pallietternes Kittel
 Hædre os selv, mens vi hævder vor Titel!

Hvad er Effendi med Fez og med Guldkvast?
 Hvad er Ulema, som præker i Bodsdragt?
 Mufti med Skriftsprog og Kadi med Talerne —
 Ja hvad er Pascha med Hestehalerne?

Gøglere! store og smaa, som det falder:
 Fælles er Titlen og fælles Kostumet,
 Fælles er Udtryk og fælles er Mine,
 De samme Slags Krumspring paa Staaltraadslin!

Vi er de ærlige — ræk mig din Haand kun! —
 Om jeg saa river til Blods mig paa Luthen,
 Eller jeg fæster til Strengen Sordinen,
 Medens som Alma Du slaar Tamburinen.

Kom da, min Alma! Du danser paa Torvet,
 Danser for Mængden med nedslagne Øjne,
 Medens jeg selv paa den ydmyge Hynde
 Følger til Luthen din Smidigheds Ynde!

Gøglet kan købes! saa tænker jo Mængden.
 Lad dem vurdere og lad dem taksere —
 Min er den yndige Nakke, Du vender dem;
 Mit er hvert lysende Blik, som Du sender dem!

Kom, min Suleima! ... Du bøjer dit Hoved,
 Slipper min Haand, mens Du skælvende lytter: —
 „Vilde saa gerne — men tør ikke følge —
 Fulgte Dig helst i Bosphorus' Bølge!“

Saa løft for sidste Gang dit smukke Hoved.

Saa løft for sidste Gang dit smukke Hoved —
 Løft dette blege Ansigt op mod mit:
 Blev over Tærsklen traadt mit sidste Skridt,
 Hvor mange har jeg da igen at træde?

Bleg siver Dagen ind, med Duggens Væde
 Og Gryets Guldstænk i dit bløde Haar:
 Den løste Fletning tungt en Knude slaar
 Før den i Bølger paa din Barm nedruller!

O hvem tør atter fatte om din Skulder,
 Og hvem tør løse Knuden op igen,
 Og hvem, hvem vil Du kalde for din Ven,
 Naar den, Du ejer, nu er langvejs borte?

- De klare søgraa Øjne bliver sorte,
Og blegere og blegere din Kind:
Hvem er Du da? er Du en Aand, en Djin,
En Fe? hvem er Du, gaadefulde Væsen? —
- Du kan vel svare mig: Jeg er en Kvinde,
Ej mer, ej mindre, magtesløs og svag,
Som ser med Angest mod den nære Dag,
Der river Vennen fra hans Sjæls Veninde!
- Saa svarer jeg Dig: Var Du kun en Kvinde,
Ej mer ej mindre, magtesløs og svag,
Saa havde Du forraadt mig mangen Dag —
Den Lov er jo for Kvindekønnet givet.
- Men Du er én af dem, de faa i Livet,
Hvem ej Forfængeligheds tomme Tant,
Smiger og Gaver, til din Elskte bandt —
Derfor er jeg Dig tro igennem Livet!
- Den bløde Lok, som paa din Barm nedruiler,
Er ikke i sin Fletning mere fast
End Baandet, som mig binder ... Før det brast,
Stod Døden dér og kaldte bag min Skulder!
- Han — Døden — hader al Bestandighed
Og elsker derfor Rus og Sanselyst:
Højt ler han til det hvide Kvinde-Bryst,
Hvorved saa mangen Ed blev frejdig aflagt!
- Men er end mangt et Løfte blevet gravlagt
Kun korte Timer paa dets Fødselsstund,
Og spidser Døden spodsk derved sin Mund:
Der er de Følelser, hvorved han blegner!
- Der er den stærke Følelse, som tegner
Saa skarpt og dybt, mod Rus og Sanselyst,
Sit Præg i Mands og Kvindes Blik og Bryst,
At Døden véd: den Skrift bestemmer Livet!
- Saa løft for sidste Gang, Du, som har givet
Min Sjæl dens Indskrift, løft dit Blik mod mit:
At jeg velsigne kan det første Skridt,
Som ledte mig herind til Dig — og Livet!
-

Husker Du den Morgen.

Husker Du den Morgen saa dæmrende klar?
Husker Du de Nætter?
Husker Du vor Sommer? Du skylder mig et Svar —
Du tier; jeg gætter!

Lykken har jeg øjet; den laa ved mit Bryst
De tallose Gange.
Længsien blev tilbage; den søger efter Trøst
I en Haandfuld af Sange.

Tag dem, disse Sange, som jubler af Lyst
Og græder af Smerte;
Læg dem, hvor jeg hvilede selv, ved dit Bryst;
Gem dem ved dit Hjerte!

Banker det da mod dem, saa giv mig et Svar.
Jeg lytter, jeg gætter:
Længslen hos Dig hviler i Morgenen klar
Og de vinterlange Nætter.

Ikke er Levanten et Paradis,
Som evigt forynger:
O men den, som synger til Kærligheds Pris,
Forgæves ej synger.

Mer end én Suleima vil høre hans Sang
— Lyttende bange.
Kun til én Suleima gaar Tonernes Gang:
Tag dem, disse Sange!